

کتاب در یک مقدمه و سه باب سامان یافته است، مقدمه کتاب به معنای امامت می‌پردازد و آنگاه مسأله رهبری را از نگاه فرق اسلامی به بحث می‌گذارد. در ادامه این بحث، باب اول کتاب است در شرایط امامت که در ضمن چهار فصل سامان یافته است. باب دوم در چگونگی تعیین امام، در یک مقدمه و دو فصل است. در مقدمه، اقوال مختلف را آورده و در بحث اول به اثبات خلافت علی-ع- پرداخته و در بحث دوم از امامت امامان سخن گفته است. باب سوم ویژه شبهه‌ها و اعتراضهای مخالفان است و پاسخ آنها در یک مقدمه و چهار فصل.

نسخه‌های معتمد:

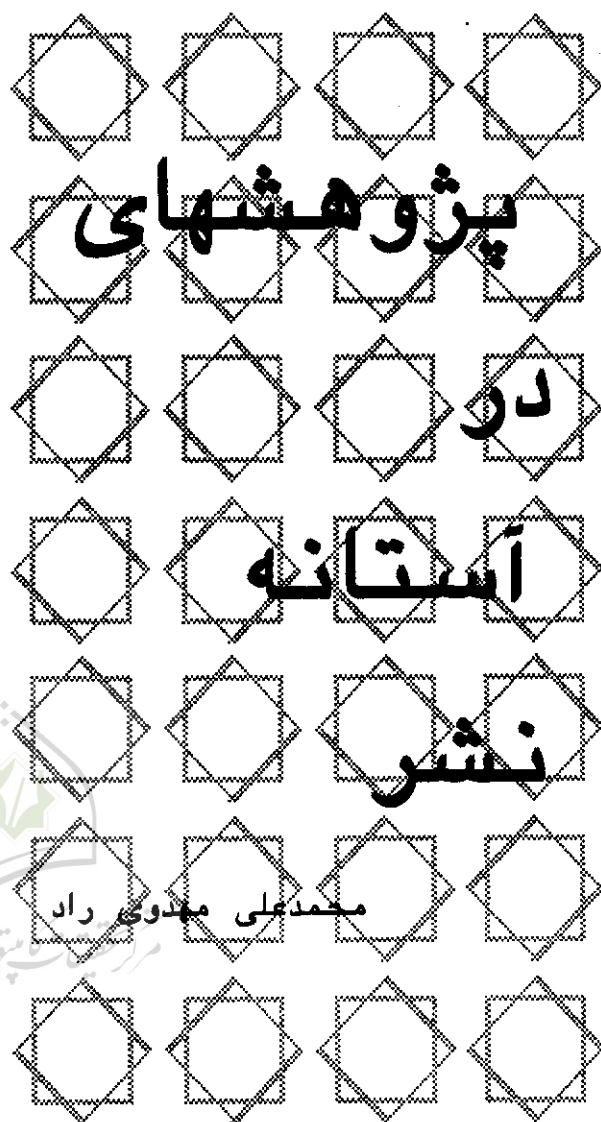
محققان، کتاب را بر پایه دو نسخه مقابله و تصحیح

کرده‌اند:

۱- نسخه کتابخانه آستان قدس رضوی به شماره ۸۰۴۱/، نگاشته یوسف بن محمد بن ابراهیم، به تاریخ ۱۷/ ذیحجه ۸۵۲.

۲- نسخه کتابخانه بزرگ اسلامی به خط علی بن محمد بن الحسن بن زین الدین عاملی (م ۱۱۰۳).

محققان این دو نسخه را با دقت تمام مقابله کرده و اختلافهای مهم را در پانوشتها ثبت کرده‌اند. تمام نصوص منقول و اقوال متن را از منابع و مصادر معتمد استخراج کرده، در مستندسازی منقولات آن کوشیده‌اند. استوارسازی متن و پیرایش آن از تصحیف و تحریف و عرضه متنی استوار و در حد امکان بی غلط نیز از جمله تلاشهای محققان کتاب است. واژه‌های دشواریاب نیز به اختصار شرح شده است و شرح حال کوتاهی از اعلام متن با اشاره به شرح حال آنها نیز آمده است. محققان در ضمن مقدمه‌ای گسترده از شرح حال، آثار و شخصیت علمی مؤلف نیز سخن گفته‌اند. کتاب اکنون مراحل نهایی تحقیق و تصحیح را می‌گذراند و امید است به زودی نشر یابد.

النَّجاة في القيامة في تحقيق الأمامه كمال الدين ميثم بن علي البحراني تحقيق بنياد بعثت

مؤلف، از عالمان و متکلمان و فیلسوفان بزرگ قرن هفتم هجری است. آثار وی به ژرفنگری و استوارنگاری ممتازند. شرح گرانقدر وی از نهج البلاغه، از بهترین شرحهای این کتاب عظیم است. وی در مباحث کلامی نیز آثار گرانسنگی از خود بر جای نهاده است که این کتاب از جمله آنها و ویژه بحث امامت است.

مصباح الزائر

السید رضی الدین ابی القاسم علی بن موسی بن طاووس الحسینی (ابن طاووس)

تحقیق مؤسسه آل‌ال‌بیت (ع) لاحیاء التراث

دعا و زیارت در مکتب اسلام و بویژه تشیع، در تربیت انسان و عرضه نابترین تعالیم زندگی‌ساز و سپیده‌گشا از جایگاهی بلند و اهمیتی شگرفت برخوردار است. دعا شامل والاترین و استوارترین مسائل الهی است و محتوای دعاها مآثور غالباً تفسیری است از جهان بینی اسلام و تکلیف اجتماعی، سیاسی انسان مؤمن و بالاخره دستورالعملی برای «شدن» در تمام ابعاد. و زیارت، بار یافتن انسان است بر مزار انسانهای والا و شیدای حق و بهره‌گرفتن از تربت پاکانی که زندگی را یکسره به کرامت و عزت سپری کرده‌اند و مآلاً چگونه زیستن و چگونه رفتن را آموختند. محتوای زیارتنامه‌های مآثور آمیخته است به هیجان‌بارترین، تنبیه‌آفرین‌ترین و بیدارگرترین تعالیم که در قالب جمله‌های خطابی به قلّه سنان تاریخ بشریت خوانده می‌شود. و راستی را این دو تعلیم ناب انسانساز در مکتب تشیع، چه جلوه‌ای عظیم و شگفت‌آور دارد. عالمان، محدثان، فقیهان و اندیشوران بر این نصوص مواظبت می‌کردند و زندگی را با این زمزمه‌ها مشغول می‌داشتند و با ملکوت نجوا می‌کردند و عالمان و محدثان این مجموعه‌ها را به عنوان میراثی گرانبقدر فراهم می‌آوردند و به نسلها و عصرها می‌سپردند، که «مصباح الزائر» از جمله بهترین این مجموعه‌هاست.

این کتاب تاکنون به صورت خطی بر کتابخانه‌ها، غبار فراموشی بر چهره داشت. اینک بانیان مؤسسه آل‌ال‌بیت لاحیاء التراث، دامن همت به کمر زده‌اند تا در کنار دهها تحقیق استوار و روزآمد، این اثر گرانبقدر را نیز به گونه‌ای شایسته احیا کنند. کتاب در بیست فصل به آداب سفر، مستحبات و مسائل مربوط به سفر می‌پردازد و آنگاه با نگاهی به فضایل زیارت و باز یافتن به مزار امامان معصوم -ع-، متن زیارات آن بزرگواران

را عرضه می‌کند. کتاب از جمله منابع بحارالانوار است و مؤسسه یاد شده آن را در ضمن «سلسله مصادر بحارالانوار» منتشر خواهد کرد.
نسخه‌های معتمد:

- ۱- نسخه کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی-ره- به شماره ۵۹۷ که دارای تعلیقات بسیار و سودمندی است.
- ۲- نسخه‌ای دیگر از کتابخانه یاد شده، نگاشته شده به تاریخ ۱۰۲۴.
- ۳- نسخه‌ای دیگر از کتابخانه یاد شده، نگاشته شده به تاریخ ۱۰۸۷.

محققان افزون بر مقابله نسخه‌ها ضبط و اختلاف است، تمام روایات و زیارات را از منابع و مصادر کهن استخراج می‌کنند و پس از ضبط دقیق واژه‌ها و اعرابگذاری لازم، با توضیحاتی از واژه‌های دشواریاب، کتاب را برای بازنگری نهایی آماده می‌سازند. کتاب اکنون مراحل نهایی تحقیق را می‌گذراند و امید است به زودی نشر یابد.

مکارم الاخلاق

حسن بن فضل بن حسن الطبری

تحقیق علاء آل جعفر

جایگاه اخلاق و معارف اخلاقی و سلوک اجتماعی و رفتار اخلاقی در فرهنگ اسلامی مشهورتر از آن است که نیاز به یادکرد داشته باشد. پیامبر بزرگوار اسلام و مبشر نجات انسان از تاریکزار زندگانی انسان به فلاح و عزت، فلسفه بعثت عظیمش را گسترش اخلاق و کمال بخشیدن به مکرمت‌های اخلاقی دانسته، فرموده‌اند «بعثت لأتمم مکارم الاخلاق». با توجه به این جایگاه بلند، عالمان و محدثان از دیرباز احادیث و روایات این باب را افزون بر گردآوری در ضمن مجموعه‌ها، در کتابهایی مستقل نیز گرد آورده‌اند. بهترین این مجموعه‌ها، کتاب بسیار مشهور و گرانبقدر مکارم الاخلاق، نگاشته حسن بن فضل بن حسن الطبری است. از شرح حال و زندگانی وی اطلاعات دقیقی در دست نیست. برخی از شرح حالنگاران وی را

به عنوان محدثی فاضل، فقیهی بزرگوار و عالمی جلیل ستوده‌اند. مکارم الاخلاق نخست بار به سال ۱۳۰۲ در مصر با تصحیف و تحریف و اغلاط شگفتی به چاپ رسید. ادوارد فندیک این تصحیفها و تحریفهای زشت را توجیه کرده و نوشته است:

طبرسی شیعی است و کتاب وی از عیبجویی اهل سنت پیراسته نبود. از این روی مصححان به هنگام چاپ در بولاق پیراستن آن را از این موارد نیکو دانسته و کتاب را پیراسته از آنچه مربوط به اهل سنت بود، عرضه کردند. (اکتفاء القنوع، ص ۱۶۰).

توجه به این چاپ مصحف و محرف، تنی چند از عالمان را برانگیخت تا با فراهم آوردن نسخه‌هایی، چاپی منقح از آن عرضه کنند. پس از آن نیز کتاب به صورتهای گونه‌گون در ایران و عراق و لبنان چاپ و منتشر شد. مکارم الاخلاق از همان آغاز تألیف مورد توجه بوده و در میان عالمان به عنوان متنی اخلاقی و آموزشی بدان نگریسته می‌شود. از این روی هم نسخه‌های فراوان شایعی دارد و هم ترجمه‌های متعدد و گونه‌گون. (الذریعة، ج ۲۲، ص ۱۴۷ به بعد). یادآوری کنم که کتاب در دوازده باب و هر بابی در فصولی سامان یافته است؛ با تنظیمی نیکو و زودیباب و دقیق. روایات کتاب یکسره بی‌سند است و چاپهای موجود متداول از تحقیق شایسته و استوار برخوردار نیست. حروفچینیهای متعدد و چاپهای گونه‌گون نیز در افزونی اغلاط بی‌تأثیر نبوده است. با توجه به این همه و اهمیت والای کتاب، جناب علاء آل جعفر دامن همت به کمر زده است تا به گونه‌ای روزآمد و با ارجاع روایات به مصادر و تحقیق دقیق، آن را عرضه کند. محقق محترم دو نسخه کهن را که یکی نزدیک عصر مؤلف نگاشته شده است، با نسخه‌های چاپی مقابله و تصحیح کرده و اختلاف نسخ را در پانوشتها ضبط کرده است. افزون بر این، تمام روایات را به منابع کهن ارجاع داده و با توجه به مصادر احادیث کوشیده است تا متنی منقح و مصحح عرضه کند. واژه‌های دشواریاب را توضیح داده

و در مواردی روایات را شرح کرده است. همچنین تمام روایات کتاب را شماره‌گذاری کرده است تا ارجاع بدان سهل باشد. و در پایان، فهرستهای فنی و سودمند و کارآمدی می‌آورد و بدین سان این کتاب گرانقدر - چنانکه شایسته بود - عرضه بازار تحقیق خواهد شد. یادآوری کنم که مکارم الاخلاق در ضمن منشورات مؤسسه قائم آل محمد (عج) نشر خواهد یافت.

اصطلاحات الصوفیه

کمال الدین عبدالرزاق کاشانی

تحقیق و تعلیق محمدکمال ابراهیم جعفر

ترجمه محمدعلی مودود لاری

آثار صوفیانه که در فرهنگ اسلامی حجم عظیمی از آثار مدون را به خود اختصاص داده است، آکنده است از رازها و رمزها. متفکران و نویسندگان این جریان گسترده در آثار خود اصطلاحات ویژه‌ای را به کار گرفته‌اند که دست‌یابی به معنی آن اصطلاحات، از یکسو جستجوگران را در رسیدن به مقصود آنان دچار مشکل ساخته و ازسوی دیگر بسیاری از کسان را به داوریهایی ناصواب و دور از واقع درباره آنها واداشته است. توجه به این نکات انگیزه آن بوده است تا برخی از آنان در توضیح و تبیین این اصطلاحات آثاری پدید آورند و در گشودن این رازها و رمزها بکوشند. عبدالرزاق کاشانی از عارفان و صوفیان بزرگ قرن هشتم هجری و از شارحان و مدافعان جدی عرفان ابن عربی، با نگاشتن کتاب مورد گفتگو، گامی جدی و روشنگرانه در این زمینه برداشته است. متن کتاب را آقای محمدکمال ابراهیم جعفر بر پایه پنج نسخه مقابله کرده و با پانوشتهای سودمندی منتشر کرده است که همان چاپ به گونه‌افست در ایران نیز نشر یافته است. (رک: آینه پژوهش: شماره ۱۰، ص ۸۷). اکنون آقای محمدعلی مودود لاری به ترجمه آن کتاب مزبور همت گماشته‌اند. که بزودی در ضمن سلسله انتشارات حکمت نشر خواهد یافت.